

CASE STUDY

laatinut Ciofs-FP; Valentina Teli,
Tiziana Piacentini, Lauretta Valente,
Silvana Rasello

AMINAN VALINTA

Omien kykyjen kehittäminen

ja niiden rajojen

ymmärtäminen

SISÄLLYSLUETTELO

Tapaustutkimuksen yhteenveto	2
Tapaustutkimus	2

Tapaustutkimuksen yhteenveto

Amina on 18-vuotias marokkolainen tyttö. Hän saapui Italiaan äitinsä kanssa kolmentoista vuoden ikäisenä. Amina tunsikin olevansa tuohon tuomittu: hänen oli opittava elämään uudessa maassa haastavien kulttuuri- ja kielivaikeuksien kanssa. Yksi ensimmäisistä suurista haasteista, joka hänen oli kohdattava, oli koulun aloittaminen – välttämätön askel kohti sosiaalista integraatiota.

Yläasteen lopulla Aminan oli tehtävä ensimmäinen tärkeä päätös: mihin ammattiin kouluttautua. Hän päätti aloittaa opiskelut ammattioppilaitoksessa. Nyt hän käy viimeistä vuottaan kolmivuotisista hallinnon sihteerin ammattiopinnoista.

Opintojen alusta lähtien Amina saattoi aina luottaa Lauran, vastaavan opinto-ohjaajan, tukeen. Laura opasti Aminaa koko ammatillisen koulutuksen ajan ja auttoi Aminaa luomaan henkilökohtaisen urasuunnitelman, joka pohjautui tämän taitoihin ja uratavoitteisiin.

Ammattiopinnot lähestyvät loppuaan ja Aminan on aika tehdä päätös uransa ja tulevaisuutensa suhteen. Amina on hämillään tulevaisuudestaan. Hän jopa epäilee aikaisempaa valintaansa aloittaa hallinnon sihteerin koulutusohjelmassa. Oliko tämä todella hänelle oikea uravalinta? Tulisiko hänen jatkaa tällä alalla vai pitäisikö hänen vaihtaa alaa ja erikoistua johonkin muuhun? Mikä olisi hänelle nyt paras vaihtoehto: jatkaa opintoja vai aloittaa työskentelyä?

Kaikki nämä epäilyt ja tekemiensä valintojen kyseenalaistaminen saavat Aminan pyörälle päästään. Nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, ja hänen tulee ratkaista ne pian, mutta samalla yrittää käyttää riittävästi aikaa kaikkien vaihtoehtojen punnitsemiseen ja välttää tekemästä hätiköityjä päätöksiä.

Tuona aikana Lauran rooli ohjaajana ja tuen antajana on erityisen tärkeä. Lauran on mietittävä uudelleen Aminalle neuvottua urapolkua sekä omia taitojaan ja puutteitaan.

Tapaustutkimus

1
Tänään, toukokuun 16. päivä 2012, on minun 18. syntymäpäiväni. Minua pelottaa. Olen nyt aikuinen ja olen hyvin epävarma yhdestä asiasta: millainen on minun tulevaisuuteni? Mitä teen, kun tulen vanhaksi? Opintoni päättyvät pian. Vain runsaan kuukauden päästä kouluvuosi päättyy, ja minun on suoritettava viimeiset kokeet ennen tutkintotodistuksen saamista... Ja mitä sitten? Siksi olen täällä, kolkuttamassa opinto-ohjaajani Lauran oveen. Hän on tukenut minua opintojeni ajan. Toivon, että hän voi auttaa minua päättämään, mihin suuntaan minun tulisi nyt lähteä.

2
Nimeni on Amina. Kuusi vuotta sitten tulin äitini kanssa Marokosta Italiaan. Jätin taakseni kaikki ystäväni ja aloitin uudelleen alusta, vieraassa kaupungissa, vieraassa maassa, jossa ihmiset puhuvat vierasta kieltä. Huomasimme pian, että uusi elämämme tulisi todennäköisesti olemaan parempaa kuin elämä, jonka jätimme taaksemme. Tiesimme kuitenkin, ettei se tulisi olemaan helppoa.

3

Pian muuttomme jälkeen sain uusia ystäviä: tytön nimeltä Chaimaa ja hänen kaksoisveljensä Kamalin. He ovat uudet naapurimme, myös marokkolaisia ja minun ikäisiäni. Heidän perheensä tuli Italiaan, kun he olivat hyvin pieniä, ja niin he kasvoivat täällä. Chaimaa ja Kamal ovat näyttäneet minulle kaupunkia ja auttaneet minua parantamaan ja hiomaan italian kielen taitojani. Alussa tunsin vain joitakin yleisiä sanontoja ja joitakin sanoja, jotka opin televisiota katsellessani.

4,5

Me kolme teimme yhdessä ensimmäisen suuren päätöksen: mitä teemme yläasteen jälkeen? Minkä koulun valitsimme? Niinpä aloimme ottaa selvää alueen julkisista kouluista ja oppilaitoksista ja kerätä kaikki saatavilla olevat tiedot. Keskellä loputonta joukkoa ammatillisia koulutusohjelmia ja erikoistumisopintovaihtoehtoja olimme hyvin hämmentyneitä. Lopulta Kamal, joka oli meistä luottavaisin urasuunnitelmiansa suhteen, päätti valita kolmivuotisen mekaniikan koulutusohjelman, sillä hänellä oli intohimonaan koneet ja moottorit. Me kaksi tyttöä olimme vähemmän luottavaisia. Tiesin vain, että halusin seurata Chaimaata mihin tahansa ammatilliseen koulutukseen, jottemme joutuisi erillemme. Chaimaa oli minun turvani kaupungissa, joka yhä tuntui minusta liian vieraalta. Lopulta asia ratkesi kuin itsestään. Eräänä kesäkuun päivänä menimme yhdessä käymään lähimmässä ammatillista koulutusta tarjoavassa oppilaitoksessa. Tarkoituksenamme oli käydä esittäytymässä, saada kuva koulussa vallitsevasta ilmapiiristä, ja selvittää, mitä kursseja siellä oli tarjolla.

6

Kuitenkin jo pikainen silmäys koulutuslaitoksessa sai meidät paniikkiin. Huomasimme pian, että paikka oli katolinen oppilaitos. Portailla kohtasimme nunnia, joilla oli yllään harmaat asut. Lisäksi toimistossa työskentelevän naisen takana seinällä roikkui kristittyjen risti. Chaimaan kanssa olemme muslimeita ja olimme pukeutuneet hijabiin. Mietin heti isääni ja sitä, mitä hän olisi ajatellut, jos olisi tiennyt tästä. Nopea silmäys Chaimaaseen riitti kertomaan, että hän ajatteli samalla tavalla: tämä ei ollut meille oikea oppilaitos. Olimme valinneet väärän paikan. Olimme jo matkalla ulos rakennuksesta, kun nainen vastaanotossa kääntyi ympäri ja kysyi meiltä, voisiko hän auttaa meitä.

7

Tässä vaiheessa emme voineet enää vain kävellä tiehemme. Olimme molemmat hämmentyneitä, emmekä tieneet mitä sanoa tai tehdä. Nainen tuli lähemmäs ja kysyi meiltä, tarvitsimmeko tietoja ensi vuonna alkavista kursseista. Tähän suoraan kysymykseen meillä ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin vastata myöntävästi. Nainen antoi meille välittömästi tietoa tarjolla olevista kursseista. Hän näytti meille erilaisia mainoksia ja esitteitä. Silmäilimme saamaamme materiaalia ja yritimme ymmärtää, mitä juuri oli tapahtunut. Sillä välin oppilaitoksen sihteeri, jonka myöhemmin opimme tuntemaan Patriziana, oli jo järjestänyt meille tapaamisen opinto-ohjaajansa kanssa, jonka kanssa meidän piti puhua voidaksemme ilmoittautua kursseille.

8

Hetken kuluttua tapasimme Lauran. Hän saapui hieman hengästyneenä, kantaen suurta pinoa uusien oppilaiden asiakirjoja, jotka hän oli aikeissa antaa toimistosihteerille. Laura puhui puhelimesta jonkun oppilaan vanhemman kanssa, joka ilmeisesti pyysi tietoja pojastaan tai tyttärestään. Hän vinkkasi meidät seuraamaan häntä toimistonsa: huoneeseen, jossa oli kaksi työpöytää, tietokone ja monia asiakirjoja hujan hajan ympäri huonetta. Lopetettuaan puhelun hän pyysi anteeksi toimiston kaaosta ja selitti meille, että kursseille ilmoittautumisen aikaan työtä on ruuhkaksi asti. Kaiken lisäksi hänen kollegansa on tällä hetkellä äitiyslomalla, joten hänellä on kaksin verroin työtä normaaliin verrattuna.

9

Sitten Laura kertoi meille tunnin ajan koulutuskeskuksen historiasta, opetusfilosofiasta ja opetuksessa noudatettavista arvoista. Hän vakuutti, että kurssit on järjestetty siten, että opiskelijat saavat perehdytyksen tulevaan ammattiinsa sekä teorian että käytännön kautta käytännön työpajoissa.

10

Huolimatta kaikesta siitä tiedosta, jota Laura oli meille antanut, jotta tuntisimme olomme tervetulleiksi, olimme kuitenkin epävarmoja oppilaitoksen katolisesta luonteesta. Laura näytti ymmärtävän huolemme. Hän kertoi, että oppilaitoksessa tosiaan vallitsi uskonnollinen, erityisesti katolinen ilmapiiri. Alun perin koulun perusti kaksi uskonnonopettajaa, jotka uskoivat nuoriin ja halusivat, että jokaisella nuorella olisi mahdollisuus ammattiin.

Laura selitti meille pikaisesti koulutuskeskusten organisatiorajajärjestelmää. Osa keskuksista toimii valtakunnallisella tasolla ja osa alueellisesti, kuten heidän koulunsa, ja eri keskuksia koordinoi ja hallinnoi alueellinen pääkeskus. Jokaisella ammattikoulutuskeskuksella on yksi johtohenkilö. Tässä koulutuskeskuksessa oli johtajana katolinen nunnana, Daniela, ja sama tilanne oli lähes kaikissa muissakin koulutuskeskuksissa. Keskuksissa työskentelevä henkilöstö ei pääosin ollut sidoksissa mihinkään uskontoon. Joka-päiväisissä koulun rutiineissa sihteerit ottaisivat meidät vastaan, ja heiltä voisimme pyytää tietoja. Lisäksi saisimme apua kouluttajilta, jotka olivat sekä opettajiamme että ohjaajiamme. Laura oli toiminut jo viime vuoden yhtenä ohjaajista. Keskuksessa työskentelee yhteensä neljä ohjaajaa. Yksi heistä on parhaillaan äitiyslomalla oleva Silvia. Hän vastaa kollegansa kanssa aikuisten kursseista ja toiminnasta. Laura ja toinen ohjaaja puolestaan ovat vastuussa nuorten kouluikäisten opiskelijoiden ohjauksesta.

Laura sanoi, että ohjauksen avulla voisimme paremmin määrittellä tulevaisuuttamme ja uraamme koskevia suunnitelmia. Lisäksi säännöllisten ohjausistuntojen lisäksi meillä olisi aina mahdollisuus keskustella urasuunnitelmistamme ja huolistamme joko hänen tai hänen kollegansa kanssa.

Laura kertoi tarjolla olevista eri kursseista ja kysyi meiltä, haluaisimmeko sopia ajan opintoneuvontaan. Tämän toisen tapaamisen tarkoituksena olisi käydä tarkemmin läpi kurseja, ja lisäksi voisimme kertoa omista kiinnostuksen kohteistamme ja kyvyistämme, jolloin Laura voisi opastaa meitä oikean kurssin valinnassa.

11

Siinä vaiheessa meistä tuntui, ettemme voineet enää kieltäytyä, vaan meidän tuli vastata myöntävästä. Lisäksi olimme alkaneet pitää Laurasta. Niinpä päätimme hyväksyä tapaamisen. Ajankohdan sopiminen ei kuitenkaan ollut niin helppoa kuin olimme luulleet: Lauran aikataulu oli aivan täynnä ohjausistuntoja, oppitunteja ja muita tapaamisia. Lopulta hän löysi vapaan ajan seuraavalle keskiviikolle. Chaimaalla olisi tapaaminen kello 14:00, ja minun vuoroni olisi kello 15:30.

12

Odotimme tulevaa tapaamista levottomina ja pelonsekaisin tuntein. Mietin mitä minulta odotettiin ja mitä meidän pitäisi tehdä ja sanoa. Keskiviikkona menimme yhdessä keskukselle ja olimme siellä jo noin kello 13:40. Patrizia pyysi meitä odottamaan Lauraa vastaanotossa. Sovittuun aikaan Laura tuli hakemaan Chaimaata, ja minä jäin odottamaan vuoroani. Odotellessani minulla oli aikaa tutustua ympäristöön ja huomasin, että keskus oli täynnä opiskelijoita, niin nuoria kuin aikuisiakin.

13

Täsmällisesti kello 15:30 vaihdoimme Chaimaan kanssa paikkaa. Laura tuli hakemaan minua ja ohjasi minut toimistoonsa. Asetuttuani istumaan Laura kertoi, mitä tekisimme puolentoista tunnin tapaamisen aikana. Aloitimme jutustelulla, niin kuin Laura sitä kutsui, ja kerroin hänelle hieman elämäntarinaani. Puhuimme kiinnostuksen kohteistani ja intohimoistani, ja lisäksi Laura kysyi minulta tietoja koulunkäynnistäni: mitkä olivat lempiaineeni ja mistä pidin vähiten, missä aineissa menestyin hyvin ja mitkä puolestaan olivat minulle vaikeita. Hän kysyi minulta, missä ammatissa haluaisin työskennellä aikuisena ja mitä kuvittelin tekeväni 5–10 vuoden päästä. Seuraavaksi minun piti tehdä tietokonetesti, johon käytettiin erityistä ohjelmaa nimeltä S.OR.PRENDO¹. Ohjelma esitti väittämiä, ja minun piti sanoa mielipiteeni niihin. Kun olin vastannut kaikkiin kysymyksiin, ohjelma teki tuloksista luettelon ammattinimikkeistä, jotka kuvastivat vastauksiani. Luova ja taiteellinen puoleni erottui selvästi kiinnostuksen kohteistani. Kiinnostus muotiin ja trendeihin oli minulle jo entuudestaan selvää. Äitini oli kuitenkin tukahduttanut kiinnostukseni näitä asioita kohtaan. Hänestä ammatti muodin parissa ei olisi minulle oikea uravalinta, en pystyisi ansaitsemaan riittävästi rahaa elättääkseni itseni eikä se edes olisi "oikeaa työtä". Kerroin Lauralle tämän, ja keskityimme sitten näiden jälkeen esiin nouseviin kykyihin ja kiinnostuksen kohteisiin. Havaitimme, että toinen minulle sopiva vaihtoehto voisi olla sihteerin opintojen aloittaminen, jolloin voisin myöhemmin työskennellä toimistosihteerinä. Tämä vaihtoehto olisi myös äitini mieleen.

¹ S.OR.PRENDO on eri ammattinimikkeitä sisältävä tietokanta, joka kattaa yksityiskohtaiset tiedot 438:sta eri ammatillisesta profiilista. Se on ohjelmisto, joka yhdistää eri ammattiprofiilien ominaisuuksia käyttäjänsä henkilökohtaisiin mielenkiinnon kohteisiin. Se on hyödyllinen työkalu ja työelämää ja ammatteja koskeva tietopankki. Ohjelma luo reaaliaikaisen luettelon profiileista ja kiinnostuksen kohteista, jotta käyttäjä voi pohtia omia ammatillisia odotuksiaan ja luoda urapolkuja luetteloa apuna käyttäen. Lisätietoja osoitteessa www.sorprendo.it

14

Sen enempää asiasta keskustelematta arvioimme ammatillisia mahdollisuuksia alalla ja Laura sanoi, että koulutuskeskus tarjosi kolmivuotista kurssia, joka sopisi minulle. Mietimme mitä opintoja minun tulisi suorittaa, mitkä perusopinnot ja mitkä syventävät opinnot minun tulisi valita, mikä on kaikkein mielenkiintoisinta, mikä on opintojen konkreettisin sisältö sekä käytännön harjoitukset. Laura näytti minulle koulutuskeskuksen tiloja: hän näytti salit, joissa tulisin opiskelemaan ja tietokoneet, joita käyttäisin käytännön harjoitusten tekemiseen.

15

Siinä vaiheessa tiesin, että tämä tulee olemaan minun tulevaisuuteni, ja halusin ilmoittautua kurssille. Laura sanoi, että minun pitäisi käydä virallisesti ilmoittautumassa hallinnollisessa toimistossa äitini kanssa. Menimme ilmoittautumaan jo seuraavana päivänä, sillä ilmoittautumisen viimeinen päivä oli lähestymässä. Chaimaan piti toimia samoin. Hän oli myös valinnut saman koulutuksen, kuten odotettua. Äitini oli hyvin onnellinen valinnastani, hänestä sihteerin ammatti oli naiselle ihanteellisin valinta.

16

Ensimmäiset kuukaudet eivät olleet helppoja. Kun vähitellen suoritimme opintoja, kysyin itseltäni yhä uudelleen, pidinkö todella siitä mitä olin tekemässä. Usein kävin Lauran luona pyytämässä apua ja tukea. Hänellä oli aina aikaa minulle työkiireidensä keskellä. Suhteeni Lauraan oli minulle alusta alkaen hyvin tärkeä. Pyysin häneltä usein neuvoja, ja liittyipä aihe opiskeluihin tai johonkin muuhun, Laura ei koskaan kyseenalaistanut tekemääni uravalintaa, päinvastoin, hän aina rauhoitti minua ja motivoi minua jatkamaan.

17

Olen nyt saamassa päätökseen kolmivuotisen kurssin ja tämä elämänvaiheeni on päättymässä. Minusta tuntuu, että tällä vaikealla hetkellä, kun jouduin tekemään koko elämäni koskevia päätöksiä, kaikki epäilykset ja hämmennys, jota joskus tunsin, ovat palanneet ja kauhistuttavat minua. Siksi olen taas koputtamassa Lauran oveen, etsien neuvoa ja tukea, ehkä viimeisen kerran. Odottaessani vuoroani mietin, olisivatko asiat menneet eri tavalla, jos olisin alussa tavannut Lauran sijasta hänen kollegansa.

18

Kun astuin sisään toimistoon, joka tällä välin oli tullut minulle tutuksi, tunnekuuhu pyyhkäisi ylitseni ja aloin itkeä ja nyyhkyttää. Laura oli avulias ja hienotunteinen kuten aina. Hän yritti rauhoitella minua. Tällä kertaa hän kuitenkin huomasi olevansa myös itse vaikeassa tilanteessa. Oli ilmeistä, ettei hänen vakuuttelunsa enää riittänyt. Olimme saapuneet tien päähän. En kohta olisi enää tässä turvallisuudessa ympäristössä kannustavien opettajien ympäröimänä, jotka auttaisivat minut vaikeiden tilanteiden läpi. Tosi-elämän tilanteet odottivat minua, mutta en ollut valmis kohtaamaan niitä. Yritimme yhdessä löytää selvyttä tilanteeseen. Kerroin hänelle taas peloistani ja epävarmuudestani valitsemani urapolun suhteen.

19

Minulle oli aiemmin tullut näitä epäilyksiä toisissa yhteyksissä. Kurssi oli ollut vaikea ja paljastanut minun henkilökohtaiset ja ammatilliset puutteeni. Samaan aikaan koin yhä paremmin sopivani muille ammattialoille. En ole hyvä numeroiden kanssa enkä kirjanpidollisissa tehtävissä. Tarkkuus ei ole yksi hallitsevista ominaisuuksistani, enkä myöskään halua istua konttoripöydän ääressä kahdeksaa tuntia päivässä, tietokoneella työskennellen ja puhelimeen vastaten. Olen tämän vastakohta. Olen ulospäin suuntautunut, dynaaminen ja kekseliäs. Haluan keksiä ja luoda uusia asioita. Nyt kuitenkin, kun kurssi oli päättymässä, meidän oli löydettävä jokin ratkaisu.

20

Nyt Laura tuntui minusta jakkailevalta ja epävarmalta. Minulla ei ollut enää edessäni vahva ja luottavainen ohjaaja, vaan täysin uusi henkilö, jota en ollut koskaan ennen tavannut. Oli kuin olisin ymmärtänyt totuuden ensimmäistä kertaa ja nähnyt itseni sellaisena kuin todella olen: omat ominaisuuteni, mieltymykseni ja puutteeni. Siitä hetkestä lähtien me käytännössä aloimme uudestaan suunnitella minulle sopivaa ammatillista polkua ja yritimme löytää vastauksia kysymyksiin, jotka vaivasivat minua. Laura pyysi minua antamaan hänelle muutaman päivän aikaa tehdäkseen uuden toimintasuunnitelman urapolkuani varten. Hän tajusi, että olisi hyödyllistä saada asiaan ulkopuolisen mielipide, ja niin hän saisi otettua tarvittavan etäisyyden asian tarkasteluun ja voisi kehittää tehokkaan toimintasuunnitelman.

GUIDE

PROJEKTI

GUIDE -projektin toteutti MetropolisNet verkostoineen. Verkosto koostuu organisaatioista, jotka toimivat kaupunkiseuduilla sosiaalisen osallistamisen, työllisyydenhoidon ja kaupunki-kehityksen parissa.

MetropolisNet EEIG

www.metropolisnet.eu

Yhteystiedot Suomessa

Työllisyydenhoidon palveluyksikkö
Tampereen kaupunki
Hammareninkatu 8 B
33100 Tampere, Finland

fax: +358 40806 3435

www.typpa.fi

Yksikön johtaja

Mika Itänen

mika.itanen@tampere.fi

Yhteyshenkilö

Ene Härkönen

ene.harkonen@tampere.fi

Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tästä julkaisusta vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.